

$$\left(\frac{d\sigma}{d\Omega}\right)_{e^{-\mu^{-}}} = \frac{\alpha^2}{4E^2 \sin^4 \frac{\theta}{2}} \frac{E'}{E} \left[\cos^2 \frac{\theta}{2} - \frac{q^2}{2M} \sin^2 \frac{\theta}{2} \right]. \quad (5.12)$$

Zgornja enačba je zapisana matematično nekoliko neprimerno, saj smo navkljub integraciji po E' to spremenljivko pustili v izrazu (da smo zamenjali spremenljivko $A = E/E'$), pa tudi q^2 , ki bi ga v principu lahko izrazili zgolj z E in θ , smo pustili nedotaknjen. Osnovni naboj e smo nadomestili z brezdimenzijsko sklopitveno konstanto elektromagnetne interakcije, t.j. s konstanto fine strukture, $\alpha = e^2/4\pi\epsilon_0\hbar c$, v naravnih enotah $e^4 = (4\pi\alpha)^2$. Je pa izraz primeren za eksperimentalno uporabo, saj pri meritvi sipanja elektronov predvidevamo znano začetno energijo le-teh (E), izmerjeno končno energijo (E') in sipalni kot (θ). Da dobimo sipalni presek (5.12) v običajnih enotah, torej m^2 , ga moramo pomnožiti s $(\hbar c)^2$.

Kako preidemo od sipanja dveh nesestavljenih delcev na sipanje elektronov na delcih z notranjo strukturo? Izraz za matrični element, ki smo ga uporabili zgoraj, sledi iz

$$M \propto j_\mu \frac{1}{q^2} J^\mu \quad (5.13)$$

z

$$\begin{aligned} j_\mu &= e\bar{u}(k')\gamma_\mu u(k)e^{i(k'-k)x} \\ J^\mu &= e\bar{u}(p')\gamma^\mu u(p)e^{i(p'-p)x}, \end{aligned} \quad (5.14)$$

$u(p_i)$ predstavljajo rešitve Diracove enačbe za fermion s četvercem gibalne količine p_i . Če namesto nesestavljenega fermiona nastopa drug delec, četverca toka J^μ ne moremo zapisati na preprost način kot zgoraj. Ker mora biti J^μ še vedno četverec, je splošen zapis oblike $J^\mu = e\bar{u}(p')[\dots]^\mu u(p)e^{i(p'-p)x}$. Oklepaj $[\dots]^\mu$ lahko sestavimo iz četvercev povezanih z začetnim in končnim delcem. V poštev pridejo seveda četverci gibalne količine, $(p' - p)^\mu$ ali $(p' + p)^\mu$, pa γ^μ kot za nesestavljen delec, ter še $\sigma^{\mu\nu}(p' - p)_\nu$ in $\sigma^{\mu\nu}(p' + p)_\nu$, kjer je $\sigma^{\mu\nu}$ antisimetričen tenzor sestavljen iz Diracovih matrik gama, $\sigma^{\mu\nu} = (i/2)[\gamma^\mu\gamma^\nu - \gamma^\nu\gamma^\mu]$. Na podlagi simetrijskih lastnosti teh izrazov in nekaterih zvez lahko ugotovimo, da nekateri izrazi ne nastopajo v četvercu toka. Tako npr. t.i. Gordonova dekompozicija toka podaja zvezo

$$\bar{u}(p')\gamma^\mu u(p) = \frac{1}{2M}\bar{u}(p')[(p' + p)^\mu + i\sigma^{\mu\nu}(p' - p)_\nu]u(p), \quad (5.15)$$

kar pomeni, da nam $(p' + p)^\mu$ ni potrebno upoštevati, saj se izraža z γ^μ in $\sigma^{\mu\nu}(p' - p)_\nu$. Podobno, kot smo na primeru Klein-Gordonove enačbe ugotavljali, da je posledica simetrijskih lastnosti Lagrangiana ohranitev toka (en. (1.25)), velja tudi za Diracovo enačbo. Ohranitev toka, $\partial_\mu J^\mu = 0$, pomeni, da v toku ne more nastopati $(p' - p)^\mu$, saj

$$\begin{aligned} J^\mu &= a\bar{u}(p')(p' - p)^\mu u(p)e^{i(p'-p)x} \\ \partial_\mu J^\mu &= a\bar{u}(p')(p' - p)^2 u(p)e^{i(p'-p)x} = 0 \end{aligned} \quad (5.16)$$

in mora biti torej $a = 0$. Na tak način ugotovimo, da je splošna oblika toka J^μ za sestavljen delec

$$J^\mu = e\bar{u}(p') [F_1(q^2)\gamma^\mu + \frac{\kappa}{2M}F_2(q^2)i\sigma^{\mu\nu}q_\nu] e^{iqx}. \quad (5.17)$$

Funkciji $F_{1,2}(q^2)$ imenujemo oblikovna faktorja. Sta posledica našega nepoznavanja notranje strukture hadrona in morata biti določena empirično. Izraz se mora v limiti $|q^2| \rightarrow 0^4$ povrniti v obliko (5.14) za nesestavljen delec. Majhna vrednost $|q^2|$ namreč pomeni foton z majhno energijo ($q^2 = -4EE' \sin^2(\theta/2)$), ali drugače povedano dolgovalovni foton. Tak foton otipa hadron kot enoten, nesestavljen delec. Pri tem prvi člen v en. (5.14) opisuje elektromagnetno interakcijo na točkastem delcu z nabojem e , pa tudi z dipolnim magnetnim momentom, ki je posledica lastne vrtilne količine - spina - in znaša za fermione opisane z Diracovo enačbo $\mu = (e/2M)g_s$. Spinsko giromagnetno razmerje znaša $g_s = 2$. Če naj prvi člen en. (5.17) preide v (5.14) ko $|q^2| \rightarrow 0$ mora veljati $F_1(0) = 1$. Kaj pa drugi člen v toku (5.17)? Ta dopušča možnost, da dipolni magnetni moment sestavljenega hadrona ni enak zgolj $(e/2m)g_s$ (slednji izraz sledi le iz Diracove enačbe, ki opisuje nesestavljene delce; če ima delec notranjo strukturo, je njegov dipolni magnetni moment lahko drugačen, in tudi v dolgovalovni limiti bodo fotoni otipali celoten magnetni moment z vrednostjo različno od tiste za nesestavljene delce). Celoten dipolni magnetni moment hadrona, ki ga občuti dolgovalovni foton, je $(e/2M)g_s + (e/2M)g_s\kappa$, če predpostavimo $F_2(0) = 1$ (prvi člen je posledica prvega člena v toku, dodaten člen s κ pa posledica drugega člena v toku). κ imenujemo tudi anomalni magnetni moment (anormalen v smislu, da predstavlja odstopanje od nesestavljenega fermiona). Za proton je izmerjen dipolni magnetni moment $\mu_p = 5,6(e/2M) = 5,6\mu_N$ in $(e/2M)g_s + (e/2M)g_s\kappa_p = 5,6\mu_N$, torej $\kappa_p = 1,8$. Nevtroni so električno nevtralni in zato tudi nimajo običajnega fermionskega dipolnega momenta, zaradi notranje strukture pa imajo vseeno anomalni magnetni moment. Izmerjena vrednost je $-3,8\mu_N$, $(e/2M)g_s\kappa_n = -3,8\mu_N$, $\kappa_n = -1,9$.

Ob uporabi toka (5.17) dobimo z analognim računom kot za sipanje $e^- \mu^- \rightarrow e^- \mu^-$ za diferencialni sipalni presek

$$\left(\frac{d\sigma}{d\Omega}\right)_{e^-p} = \frac{\alpha^2}{4E^2 \sin^4 \frac{\theta}{2}} \frac{E'}{E} \left[(F_1^2(q^2) - \frac{\kappa^2 q^2}{4M^2} F_2^2(q^2)) \cos^2 \frac{\theta}{2} - \frac{q^2}{2M} (F_1(q^2) + \kappa F_2(q^2))^2 \sin^2 \frac{\theta}{2} \right]. \quad (5.18)$$

Ponavadi uporabljamo drugo linearno kombinacijo oblikovnih faktorjev in sicer električni oblikovni faktor

$$G_E = F_1 + \frac{\kappa q^2}{4M^2} F_2 \quad (5.19)$$

in magnetni oblikovni faktor

$$G_M = F_1 + \kappa F_2, \quad (5.20)$$

⁴ Zakaj uporabljamo absolutno vrednost q^2 ? Velikost četverca fotona je negativna, kar je razvidno iz $q^2 = -4EE' \sin^2(\theta/2)$. Pogosto zato uvedemo $Q^2 = -q^2$ za lažjo diskusijo.